

**Kvalitetsredovisning förskola 2018 för Hägersten-
Liljeholmens stadsdelsnämnd**

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	3
Framgångsfaktorer.....	4
Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå för kommande budgetår.....	5
Stadsdelsgemensamma insatser	6
Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår.....	7
Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår. Kvalitetsarbets genomförande	7
Utvecklingsområden för innevarande budgetår.....	9
Nämndmål och enhetsmål med pedagogisk inriktning för innevarande år	10
Övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser för innevarande budgetår för att öka måluppfyllelsen	12
Strukturella förutsättningar.....	13
Självvärdering	17
Förskoleundersökning	21
Övriga underlag.....	24

Sammanfattande analys

Anvisning

Här redovisar stadsdelsnämnden/enheten sin samlade bedömning av verksamhetens måluppfyllelse i förhållande till de nationella målen utifrån underlagen nedan samt hur de kompletterar och påverkar varandra.

Uppdraget att bedriva förskoleverksamhet och ge likvärdiga möjligheter till en god start för det livslånga lärandet är starkt förankrat bland förskolorna i stadsdelen. Det är en mycket hög andel, 97 % av barnen i förskoleåldern som deltar i förskolans verksamhet.

Förskoleenheterna beskriver hur de arbetar systematisk för att utveckla förskolans kvalitet.

Vårdnadshavarna uttrycker också att de är nöjda och mycket nöjda med förskolans verksamhet i brukarundersökningar, även om det finns önskemål om förbättringar till exempel vad gäller information om det egna barnets lärande, önskemål om fler kulturupplevelser med professionella och att den digitala kommunikationen utvecklas.

Medarbetarnas bedömer i sina självskattningar och reflektioner att de arbetar väl och mycket väl i utifrån mål och läroplan. Medarbetarnas förslag till utvecklingsområden sammanfaller i stort med föräldrarnas. De föreslår ökad kompetens och förbättringar på det digitala området bland annat som grund för pedagogisk dokumentation och för att få syn på barnens lärande samt att effektivt kunna kommunicera med föräldrarna. De flesta medarbetarna tycker att de arbetar mycket med skapande och estetiska uttrycksmedel i verksamheten. De menar även att det sker professionella möten med kulturutövare. Här finns dock begränsningar i resurser. Det är ont om lämpliga lokaler i närområdet för barnteater, dans, med mera och bemanning medger inte så många utflykter med mindre grupper.

Förskolornas resurser och barnens behov så som andel förskollärare, antal barn med särskilda behov, varierar mellan förskolorna. Förutsättningarna för att skapa större möjligheter till likvärdig utbildning och lärande undersöks på flera sätt. Förskolorna studerar och förändrar sina lärmiljöer, förvaltningen omformar sin organisation och resursfördelning.

Fortbildningsinsatser har genomförts för att kompetensutveckla befintlig personal. Satsningar har gjorts för att ha kompetenta handledare som kan ta emot studenter och elever. Samarbete med universitet och gymnasium ger ny kunskap och kompetens till verksamheten.

Hur kulturinsatserna kan utvecklas i stadsdelen och komma fler barn tillgodo undersöks.

Inkomna synpunkter och klagomål hanteras i första hand och snabbt på förskolan. Anmälning om kränkningar redovisas särskilt.

De inkomna och diarieförda klagomål och synpunkter som berört förskoleverksamhet är cirka 35. Anmälning om kränkningar redovisas särskilt. Fyra ärenden har behandlats som anmälan om kränkande behandling. Ärendena är hanterade enligt upprättade rutiner med handlingsplaner och har därefter kunnat avslutas.

Framgångsfaktorer

Anvisning

Redovisa hur framgångsrika arbetssätt på olika nivåer tas tillvara och sprids inom stadsdelen/enheten. Vidare hur framgångsrika arbetssätt på stadsdelsnivå/enhetsnivå ytterligare kan användas för att stödja enheternas/förskolans måluppfyllelse och öka likvärdigheten.

Ett strukturerat kollegialt lärande genom nätverk är en av de mest framgångsrika metoderna för att fördjupa och sprida kunnskap både lokalt på förskolan och i hela organisationen. Något vi tar med som lärdom i nya organisationen.

Övningsförskola – många studenter gör att man skärper den pedagogiska blicken, får tillgång till det som är nytt i undervisningen på högskolan samtidigt som högskolan får en tydlig förankring i praktiken. Nära samarbete med lärosäten baddar för en adekvat utbildning och kompetenta förskollärare. Erfarenheter och arbetssätt som utvecklats för övningsförskolans mottagande av studenter, spridning av kunskap inom förskolan och utbyte med universitetet sprids och tas tillvara inom förskolans övriga organisation. Det är också ett sätt att kompetensutveckla befintlig personal och få nya stimulerande utmaningar. Vi behöver vidareutvecklat arbetet med lärosäten och studenter. Framförhållning och kommunikation kan förbättras, liksom formen, innehåll och placering av seminarier för att lära, reflektera och sprida lärdomar.

Handledarutbildning ger fler handledare som är villiga att ta emot studenter. Utbildade handledare är en förutsättning för att ta emot studenter framöver och behövs på alla förskoleenheter. Fortsatt satsning på att utbilda handledare och utveckla handledarorganisationen behövs.

Lokalt förlagd utbildning under arbetstid med vikarieersättning till förskolan är ett bra sätt att möjliggöra fortbildning för medarbetarna. Det är uppskattat och många deltar. Utbildningen bidrar till likvärdighet genom ökad kompetens bland medarbetarna. Medarbetarnas kompetens är en av de viktigaste faktorerna för kvaliteten i förskolan.

Gemensamma fortbildningsinsatser på gemensamt fokusområde har varit gynnsamt för utveckling. Exempel på positiva resultat av gemensamma insatser finns från förskolor och på stadsdelsnivå inför ett gemensamt utvecklingsområde. Att många hör och är med om samma sak gör att man har en gemensam utgångspunkt för arbetet. De visar en ökad förståelse för begrepp och arbetssätt. Förändringar blir möjligare att genomföra om många är införstådda.

Vikarieersättning har bidragit till att medarbetare kan studera under arbetstid. I de flesta fall är detta en förutsättning.

Det digitala arbetet har bidragit till likvärdiga strukturer, mallar och arbetssätt används. Förskolor beskriver att de fått tydliga strukturer, mallar för dokumentation som underlättar och förtydligar arbetet. Det kan ge större transparens inom organisationen och göra det möjligare att få syn på varandras arbete och dokumentation. Några förskolechefer beskriver också att de får en överblick och insyn i verksamheten. Det blir också ett sätt att ge återkoppling till medarbetarna i högre grad, vilket har efterfrågats. Mer tid för reflektion och kommunikation är efterfrågat. Om den digitala strukturen kan bidra med detta är det en stor vinst, men det är ännu för tidigt att uttala sig om resultatet.

På övergripande stadsdelsnivå kan vi fundera ytterligare över vilka gemensamma strukturer som underlättar och förtydligar.

Utvecklingsområden och gemensamma insatser på stadsdelsnämnds nivå för kommande budgetår

Utvecklingsområdena för kommande år utgår i hög utsträckning från följande omständigheter:

Det råder generellt brist på utbildad personal för förskolan i Stockholm stad. Stadsdelens genomsnittliga andel förskollärare är 33,6 % enligt senaste mätningen för SCB oktober 2018. Kommunfullmäktige har samma år en målsättning att andelen ska vara 41%. Det saknas även utbildade barnskötare.

Förskolan får en förnyad läroplan med nya och förtydliga uppdrag, bland annat vad gäller undervisning och digitalisering.

Förskoleavdelningen ändrar sin organisation för att förbättra stödet till förskolorna och för effektivare resursanvändning

Anvisning

Utifrån analysen ovan lyfts prioriterade övergripande utvecklingsområden fram som bedöms vara särskilt viktiga för verksamhetsutveckling och likvärdighet med beskrivningar av insatser och förväntade resultat.

För utvecklingsområden över flera år redovisas förväntat resultat och nästa steg kommande år i förhållande till nuläget. Prioriterade utvecklingsområden rekommenderas inte vara fler än 3-5, hänga samman med identifierade utvecklingsbehov på enhets/förskolenivå och gärna samordnas med nämndmål i kommande års budget. Beskriv om insatserna riktas olika för att öka likvärdigheten.

1. **Kompetensförsörjning** - en ny utvidgad kompetensförsörjningsplan utarbetas som är kompatibel med den nya organisationen och som innefattar analys av medarbetarnas behov av kompetensutveckling, samverkan med skolor, mottagande av elever och studenter samt mottagande av nyanställda och mentorskap.
2. **Organiserande för (kollegialt) lärande och likvärdighet** - utifrån förskolors behov och ny organisation.

Den nya organisationen utvecklar sina stödfunktioner i dialog med förskolenheterna, utifrån verksamhetens behov och identifierade utvecklingsområden (utifrån styrdokument).

Områden som förskolor angett som utvecklingsområden är digitalt lärande och kompetens, pedagogiska miljöer, pedagogisk dokumentation, undervisning, systematiskt kvalitetsarbete,

hållbar utveckling, barnkonvention/mänskliga rättigheter.

3. **Digitalisering** - fortsatt införande av Skolplattform med allt vad det innebär av införskaffande av verktyg, gemensam pedagogiska mallar och system, fortbildning, nätverk för kollegialt lärande.
4. **Undervisning i förskolan.** Förtydligande av begreppet och insatser som gör att medarbetare känner sig införstådda med vad det innebär. Rutiner finns som säkerställer förskollärrledd undervisning på alla förskolor.

Anvisning

Här beskrivs övriga stadsdelsgemensamma insatser som kommer att genomföras kommande år för att stödja och skapa förutsättningar för förskolornas måluppfyllelse, utveckla verksamhetens kvalitet och/eller öka likvärdigheten.

Stadsdelsgemensamma insatser

I verksamhetsplanen för 2018 har förvaltningen fått i uppdrag av stadsdelsnämnden att genomföra en översyn av förskoleverksamhetens ledning, styrning och utveckling. Syftet är att främja en likvärdig förskola för alla barn, en god pedagogisk miljö och en god arbetsmiljö.

På ett övergripande plan i stadsdelen har årets arbete präglats av att utforma en ny organisation för förskolorna för att uppnå likvärdiga förskolor. Förskoleavdelningen har varit indelad i tre förskoleområden med 4-7 förskolor i varje område. Varje område har varit en resultatenhet. Nu utökas antalet resultatenheter samtidigt som förskoleenheterna minskar.

Förskoleenheterna reduceras från 17 till 10 med likartade ledningsorganisationer med start 2019. En utvecklingsenhet bildas och en stödenhet tillsätts för barn i behov av särskilt stöd. Se organisationsskiss på sidan 15.

Som underlag för översynen av organisationen genomfördes under våren intervjuer med samtliga förskolechefer, områdeschefer samt specialpedagoger. Följande frågeställningar diskuterades i intervjuerna.

- Utvecklingsbehov – vad finns/bör ske lokalt och vad finns/bör ske verksamhetsövergripande i stadsdelen.
- Prioriteringar – vilka utvecklingsområden bör prioriteras?
- Vilka verksamhetsövergripande utvecklingsforum borde utvecklas?
- Stödfunktioner – vilka verksamhetsövergripande stödfunktioner finns det behov av?

Intervjuerna gav en samstämmig bild av verksamhetens utvecklingsbehov. Arbetet med barn i behov av särskilt stöd, digitalisering samt förskolläraernas kompetens och roll som ansvarig för undervisning prioriterades av samtliga grupper vilket stämmer väl överens med verksamhetens redovisade uppföljningar under 2018.

Intervjuerna visade också ett behov av samordning av det systematiska kvalitetsarbetet, gemensamma övergripande dokument för verksamheten samt övergripande stödfunktioner som till exempel för barn i behov av särskilt stöd och it.

Den nya stödenheten och Utvecklingsenheten är utformade utifrån de behov och önskemål som framkom vid årets kartläggning av förskoleavdelningens organisation. Den ska främja likvärdighet och ge barn tillgång till likvärdig verksamhet och pedagogiskmiljö.

På olika sätt planeras insatser för att utveckla verksamheternas arbete med digitalisering, god introduktion, handledning, VFU, kultur för barn, språkutveckling, pedagogisk dokumentation, systematiskt kvalitetsarbete. Exempel på möjliga insatser är genom nätverk, fortbildning och seminarier. Alla behov är inte identifierade än eller på vad sätt de ska hanteras i den nya organisationen. Behovsinventeringen kompletteras då den nya organisationen är sjösatt. Uppföljningsplaner kopplas till utvecklingsområdena och insatserna.

Anvisning

Mot bakgrund av stadsdelsnämndens/enhetens analys och utvecklingsbehov redovisas önskemål på gemensamma stadsövergripande utvecklingsområden för Stockholms stad och förslag på insatser för dessa.

Förslag till kommunfullmäktige/nämnd för kommande budgetår

- Fortsatt centralt stöd till strategiska kompetensutvecklingsinsatser för förskollärare, barnskötare.
- Fortsatt och utvecklat centralt stöd för vikarieersättning för medarbetare som kompetensutvecklar sig.
- Fortsatt centralt stöd för kulturmöten mellan professionella kulturutövare och barn.
- Vid stadsövergripande planering- ta hänsyn till behov av gemensamma lokaler för fortbildning, möten och kulturupplevelser som har särskilda behov av ett visst utrymme, takhöjd, mörkläggnings, tillgång till toaletter, omklädningsrum och så vidare.
- Stadsövergripande insatser för att implementera ny läroplan för förskolan.

Underlag för stadsdelsnämndens analys för innevarande budgetår.

Anvisning

Beskriv stadsdelsnämndens/enhetens kvalitetsarbete, strukturen för sammanställning av resultat och analys för att säkerställa en god och likvärdig kvalitet utifrån de nationella målen.

Det omfattar exempelvis ansvarsfördelning, tidsplan för olika moment som inhämtande av underlag, mötesformer, dialoger med enheterna, verksamhetsbesök och hur

stadsdelen/enheten bidrar till att utveckla enheternas/förskolans kvalitetsarbete med mera.

- **Stadens webbaserade kvalitetsindikator (WKI) för förskolan** – ett självvärderingsmaterial utifrån läroplanen. Förskolorna beskriver styrkor och utvecklingsområden samt förslag till utveckling (handlingsplaner) utifrån självvärderingen.
- Den årliga **brukarundersökningen** hos vårdnadshavare i förskolan. Förskolorna gör en analys av resultaten från brukarundersökningen och beskriver vilka styrkor och utvecklingsområden har identifierats.
- Uppföljning kring förskolornas arbete med likabehandling och att förebygga kränkningar och diskriminering görs genom att de redovisar hur de kartlägger barngruppernas behov samt på vilket sätt som förskolorna arbetar för att bidra till likvärdighet samt bredda barnens lekmönster och intressen. Har de kunnat se resultat av arbetsätten i hur barngruppen agerar och leker?
- **Samtliga indikatorer** som fastställts för förskolan ger underlag till att bedöma måluppfyllelsen. (stadens integrerade styr och ledningssystem, ILS)
- Uppföljningsfrågor har fastställts i början av året för att ge gemensamt fokus på några utvärderingsområden i kvalitetsredovisningen.
- Strukturerade uppföljningsdialoger har i år inte genomförts då organisationen har omorganiserats. Dialoger har emellertid skett inom ordinarie ledningsgrupper, vid medarbetarsamtal med mera.
- Förskolornas egna underlag, observationer, pedagogisk dokumentation, utvärderingsprotokoll, sammanställning av utvecklingssamtal med mera.

De olika underlagen analyseras och samtal förs kring resultaten om vad som fungerar väl och varför, vad kan utvecklas och hur. Samtal om resultaten förs i relevanta delar och sammanhang i arbetslag, mellan arbetslag, mellan ledning och medarbetare och med vårdnadshavare.

Analys

Anvisning

Beskriv vad som varit framgångsrikt i det här arbetet och vad som kan förbättras inför

Rutinerna för det systematiska kvalitetsarbetet ger ett bra underlag för att bedöma förskoleverksamhetens kvalitet och innehåll. En av de bästa metoderna för att komplettera det som inte är dokumenterat och som också ger ett fördjupat lärande är samtal och gemensam reflektion.

Förvaltningen har begärt in underlag till sin redovisning i en ny rapportmall som finns i stadens gemensamma databaserade integrerade styrning, ILS. Den nya rapporten är under utveckling. Det visar sig att den nya rapporten inte fångar upp de svar på stadsdelens frågeställningar som var tänkta som bas för den stadsdelsgemensamma analysen. Sammantaget har underlaget för analys behövt kompletteras.

Gemensam reflektion och diskussion har genomförts i förskoleavdelningens ledningsgrupp och i stort givit kompletteringar till redovisningen. Resultat från intervjuer som gjordes vid översyn av organisationen finns också som grund.

Utvecklingsområden för innevarande budgetår

Anvisning

Redogör för detta års utvecklingsområden och hur dessa har uppfyllts utifrån de förväntade resultaten med särskilt fokus på måloffyllelse och likvärdighet.

Likvärdighet, kompetensutveckling- och kompetensförsörjning samt digitalisering är de centrala och övergripande utvecklingsområdena för förskolan i stadsdelen år 2018.

Likvärdigheten i förskolan ska stärkas genom ökad pedagogisk kvalitet. Det handlar om att:

- Utveckla förskolans ledningsorganisation
- Att säkerställa en likvärdig kompetensförsörjning
- Att utveckla förskolan som lärande organisation
- Säkerställa förskollärlärd undervisning och att främja det pedagogiska ledarskapet
- Genomlys och analysera verksamhetsstödet för barn i behov av särskilt stöd

Analys

Anvisning

Analysera vad som bidragit till att de förväntade resultaten uppfyllts respektive inte uppfyllts. Redovisa om det finns något av detta som kan tas med som framgångsfaktorer och/eller kommande utvecklingsområden. Om det bedöms att arbetet med ett utvecklingsområde behöver fortsätta kan nuläget inför kommande års arbete definieras här.

Utvecklingsområdena som identifierats har varit passande och angelägna. Flera av dem behöver fortsatt vara utvecklingsområde. Det är ett långsiktigt utvecklingsarbete och få insatser är av det slag att det går att avläsa något direkt resultat eller effekt av insatsen.

Nämndmål och enhetsmål med pedagogisk inriktning för innevarande år

Anvisning

Redogör för detta års nämndmål/enhetsmål med pedagogisk inriktning och hur dessa har uppfyllts utifrån de förväntade resultaten, med särskilt fokus på måluppfyllelsen. Finns inga nämndmål eller enhetsmål med pedagogisk inriktning räcker det med en notering under rubriken om att rubriken ej är aktuell.

Nämndmål: Barnen i förskolan får allsidig utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv

Nämndens förväntade resultat: Förskolorna följer varje barns utveckling och lärande. Nya utmaningar ges utifrån barnens kunskaper, erfarenheter och intressen i språk, matematik, naturvetenskap, teknik och skapande. Digitaliseringen ska komma alla barn till del.

Kopplad aktivitet: Självvärdering av arbetet genom "WKI" ska genomföras i arbetslagen under vårterminen. Resultat av självvärderingen skrivs in i ILS-webben vid T2 rapport.

Kopplad aktivitet: Förskolorna har avslutande samtal inför övergången till skola.

Uppföljning:

- Vilka styrkor och utvecklingsområden har ni sett att förskolan har (självvärderingen - WKI)
- Vilka åtgärder/ vilken handlingsplan finns utifrån självvärderingen/ analysen av ert arbete.
- Vilka resultat kan ni se utifrån vidtagna åtgärder

Nämndmål: Flickor och pojkar i förskolan utvecklar förståelse för vårt samhälles grundläggande demokratiska värden

Nämndens förväntade resultat: Likabehandlingsplanerna följs upp, utvärderas, hålls aktuella och revideras utifrån barngruppernas specifika behov. Förskolorna bidrar till likvärdighet samt breddar barnens lekmönster och intressen.

Kopplad aktivitet: Förskolorna kartlägger barngruppernas för att främja barns lika rättigheter, intressen, relationer och utvecklingsmöjligheter. Vilka metoder används för att kartlägga barngruppen? När görs det?

Nämndmål: Boende i Hägersten-Liljeholmen har tillgång till ett rikt kulturliv.

Nämndens förväntade resultat: Varje barn får under sin förskoleperiod möta och själv prova på olika former av kultur och skapande i enlighet med den plan som förskolan tar fram.

Kopplad aktivitet: Förskolan utformar en plan för vad ett barn bör få erfarenhet av och prova under sin förskoleperiod vad gäller kultur och skapande. Planen bifogas.

Kopplad aktivitet: Barn i förskolan som varit med om två professionella kulturmöten under året.

Analys

Anvisning

Analysera vad som bidragit till att de förväntade resultaten uppfyllts respektive inte uppfyllts. Redovisa om det finns något av detta som kan tas med som framgångsfaktorer och/eller kommande utvecklingsområden. Om det bedöms att arbetet med ett utvecklingsområde behöver fortsätta kan nuläget inför kommande års arbete definieras här.

Utifrån förskolornas utvärderingar och självvärderingar, vårdnadshavarnas synpunkter, samtal och platsbesök bedöms Hägerstens förskolor arbeta väl och mycket väl utifrån uppsatta nämndmål. Man beskriver adekvata förväntade resultat på enhetsnivå och visar på resultat i barngrupp utifrån de förväntade resultaten.

Förskolornas kvalitetsredovisningar visar att de gör ett gediget kvalitetsarbete och att det finns en bred förståelse för kvalitetsarbetet som grund för verksamhetsutveckling. ”Tydligheten och medvetenheten ökar hela tiden och syns i pedagogernas sätt att analysera och beskriva sin verksamhet. Det systematiska kvalitetsarbetet har för de allra flesta blivit en naturlig del i verksamhetens utveckling.”

Gemensamma insatser för det systematiska kvalitetsarbetet har inte genomförts under de senaste åren. Det finns olika synsätt på målformulering och den samsyn som funnits kring målformulering och metoder haltar nu. Gemensamma samtal behövs för att och utveckla samsyn och formerna för det systematiska kvalitetsarbetet.

I vårdnadshavarnas omdömen om verksamheten får flickor och pojkar lika resultat.

Exempel på förskolors förväntade resultat:

- Barn utvecklar sin kommunikation och intresserar sig för skriftspråk
- Barnen visar ett ökat intresse för matematik, naturvetenskap, teknik och miljö
- Varje barn får under sin förskole-tid möta och själv prova olika former av kultur
- Barn som är nyfikna på böcker och visar intresse av att kommunicera på många olika sätt
- Alla barn ska få förebilder i litteratur och sånger
- Barn som dagligen får komma i kontakt med litteratur och läsning
- Barn som får använda språket så att det blir dialog och samtal
- Barn som ställer frågor
- Barn som får utrymme att lösa problem, bygga och konstruera
- Barn som är delaktiga och deras inflytande syns i verksamheten
- Barnen har en ökad förmåga att samarbeta, samspela, hantera konflikter och hjälpa varandra.
- Samtliga grupper ska nå upp till nivå 3 i kvalitetsindikatorns områden: pedagogisk miljö och material, barns språkliga och kommunikativa utveckling, barns matematiska utveckling och naturvetenskap och teknik.
- Likabehandlingsplanen har reviderats och följs upp
- Barnens tankar, idéer, kultur och mångfald tas tillvara och syns i den pedagogiska miljön.

Övriga stadsdelsnämndsgemensamma insatser för innevarande budgetår för att öka måluppfyllelsen

Anvisning

Beskriv vilka gemensamma insatser som gjorts på stadsdelsnämnds nivå för ökad måluppfyllelse och likvärdighet.

Exempelvis övriga genomförda utvecklingsinsatser, arbete för barn som behöver särskilt stöd, eventuella specialverksamheter, VFU, framtagande av policy, fortbildning, stödåtgärder, rekryteringsåtgärder med mera. Beskriv vilka resultat och effekter detta arbete och dessa insatser lett fram till kopplat till måluppfyllelse och likvärdighet.

Samarbetet med universitet, högskolor och gymnasier för att säkerställa framtida kompetens till förskolan har fortsatt. Genom exempelvis utvecklande av övningsförskola och deltagande i arbetsgrupp för att utveckla en gymnasieutbildning, Pedagogik college, som utbildar bland annat barnskötare med högskolebehörighet. Stadsdelen samverkar bland annat genom att ta emot ett stort antal elever på praktik under utbildningstiden, medverkat i referensgrupp och genom att kunna bidra med gästlärare från verksamheten.

Ett stort antal utbildade handledare för VFU (verksamhetsförlagd utbildning), genom tidigare års satsning på utbildning, har bidragit till ett stort antal studenter i verksamheten.

Genom stadens kompetensutvecklingssatsning har stadsdelen kunnat erbjuda förskollärare och barnskötare med äldre utbildning kompetensutveckling och uppdatering kring nya styrdokument. Utbildningarna har varit uppskattade av deltagarna och kan därför utgöra en del av den goda arbetsplatsen och ett sätt att ta vara på, utveckla och behålla befintlig personal.

Genom nätverk i staden samordnas kompetensutvecklingsinsatser bland annat vad gäller normkreativitet och handledarutbildning för studenter. Det har givit pedagogerna ett ökat kunnande och förståelse för sitt uppdrag vilket också kan speglas i vad de berättar att de gör i verksamheterna och hur de utformar miljöerna.

Olika bok- och läs-satsningar har genomförts bland annat i samarbete med biblioteken och med Skolverket (Läsluft). Läsprojekten har haft stort genomslag i verksamheterna. Det syns i förskolornas miljöer och pedagogiska upplägg. I många projekt relaterar man nu till böcker och både barn och pedagoger finner det lustfyllt enligt redovisningar.

Analys

Anvisning

Analysera vilka insatser som varit framgångsrika för att bidra till måluppfyllelsen, vilka som behöver fortsätta att genomföras och eventuella förändringar som behöver göras.

Genom utvärderingar får vi veta att utbildningsinsatserna har varit uppskattade och utvecklande. Deltagarna uttrycker att de fått nya kunskaper och i samtal med kollegor har de

fått reflektera över sitt arbete och sin roll vilket de uppskattar mycket och har stor nytta och glädje av. Medarbetarnas positiva erfarenheter gäller fortbildning kring sin yrkesroll och styrdokument för arbetet, handledarutbildning, läsprojekt och läsgrupper, kulturseminarier.

Forskning och beprövad erfarenhet visar att personalens kompetens är en av de viktigaste faktorerna för att få bra kvalitet i verksamheten.

Satsningen på handledarutbildning har varit en förutsättning för att kunna ta emot studenter och tillgodogöra verksamheten lärande från studenternas närvaro. Personalomsättningen gör att även handledarna flyttar till andra förskolor. Under ett par års tid har vi förlorat 20-30 handledare. Vi behöver utbilda fler.

Böcker och läsning är en bra grund för att ta del av kulturutbud och skapa mer likvärdig tillgång till både språk och annat lärande. Samverkansformer med bibliotek och former för att hålla läsutveckling vid liv behöver fortsatt uppmuntras och förnyas, särskilt eftersom det ständigt finns nya barn och ny personal.

Strukturella förutsättningar

Anvisning

Som en bakgrund till analysen redovisas uppgifter om verksamhetens strukturella förutsättningar och organisation. Vidare hur stadsdelsnämnden/enheten fördelat resurser till utbildningen efter barnens olika förutsättningar och behov.

Beskriv:

- *Organisation på stadsdelsnämnds nivå/enhetsnivå med stödfunktioner för enheterna*
- *Antal förskoleenheter och deras organisation*

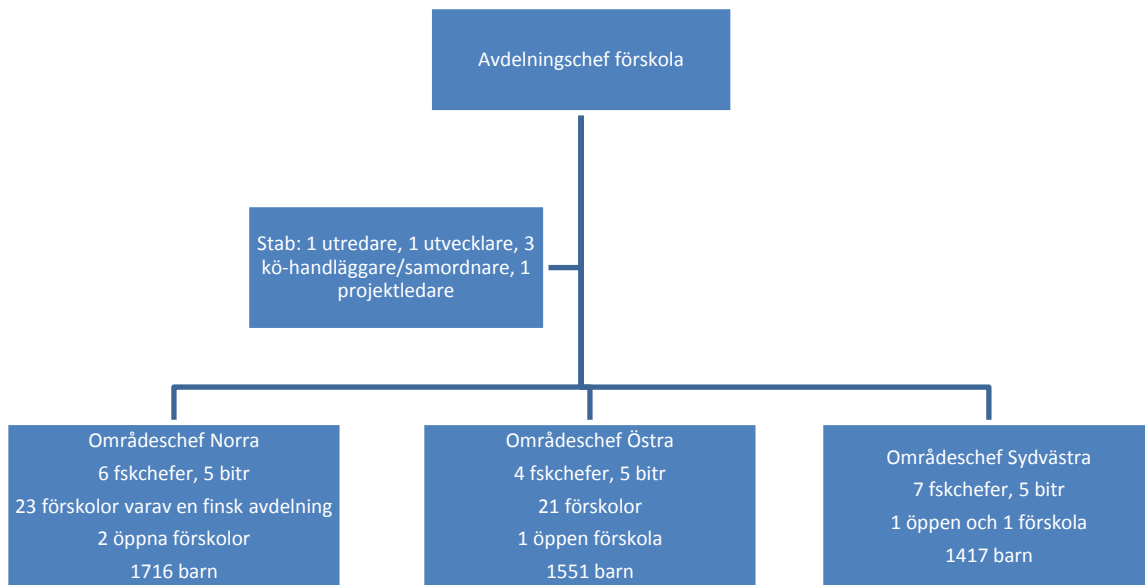
Organisation - områdesindelning

Förskoleavdelningen leds av en avdelningschef som har det yttersta ansvaret för förskolans verksamhet. Avdelningschefen ingår i stadsdelens förvaltningsledning.

Förskoleavdelningen har som övergripande stöd en stab som under det gångna året bestått av tre köhandläggare, projektledare för digitalutveckling, en utredare och en verksamhetsutvecklare. Den senast nämnda är nyinrättad för året.

Förskoleenheterna är indelade i tre stadsdelsövergripande förskoleområden, Norra, Sydvästra och Östra. Varje område är en ekonomisk resultatenhet och leds av en områdeschef.

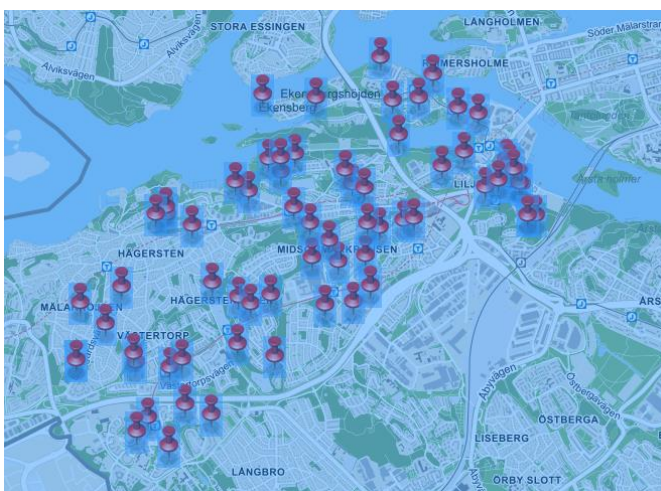
Områdeschefen har det övergripande ansvaret för ekonomi, personal och arbetsmiljö inom sitt respektive område. Vid årets start 2018, såg organisationen ut som nedan.

Antalet förskolor är cirka 65 och varierar under året. Förskolor läggs ned, nya tillkommer, andra evakueras på grund av akuta skador. Stadsdelens förskolor har varit indelade i 17 förskoleenheter, som leds av en förskolechef med ansvar för - personal - budget - verksamhets - och arbetsmiljöfrågor inom respektive enhet. Förskolecheferna har ansvarat för det pedagogiska ledarskapet och varit en garant för ett kvalitetsarbete, som fört utvecklingen i områdets förskolor framåt, enligt läroplanen för förskolan. Det har inneburit ett strategiskt och systematiskt kvalitetsarbete, med ansvar för att verksamheten kontinuerligt följts upp.

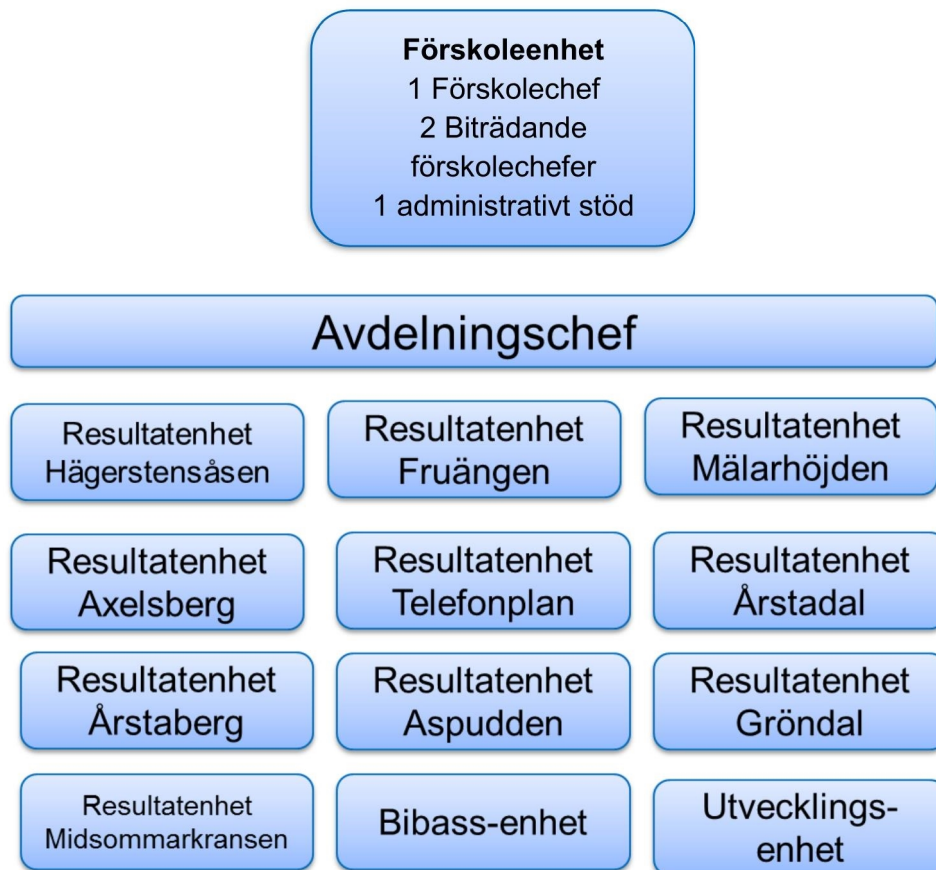
Den nya förskoleorganisationen kommer att bestå av 10 förskoleenheter samt stödfunktionerna bibass-enhet och utvecklingsenhet. Varje förskoleenhet med förskolechef, biträdande förskolechefer, administrativt stöd.

Förskolors placering Hägersten-Liljeholmen

Ny förskoleorganisation 2019

Utvecklingsenhet 2019

Anvisning

Redovisa uppgifter från den 15 oktober för de senaste tre åren i tabellform gällande:

	Budgetår 2018	Budgetår 2017	Budgetår 2016
Antal inskrivna barn (antal)	4684	4863	4768
Andel anställda som förskollärare (räknat på årsarbetare) (%)	33,6	36,2	36,7
Barn per personal/årsarbetare utan resurspersoner (antal)	5,4	5,2	5,3
Barn per grupp (antal)	16,6	15,9	15,7
Andel barn med annat modersmål än svenska (%)	31,6	25	
Andel personal med annat modersmål än svenska	40	37,8	
Antal språk som talas av barnen	79	71	
Antal språk som talas av pedagogerna	56		

Analys

Anvisning

Analysera de strukturella förutsättningarna utifrån hur de påverkat måluppfyllelsen enligt skollagen och läroplanen samt likvärdigheten. Redogör för relevanta variationer mellan enheter, förskolor och arbetslag, om det exempelvis finns arbetslag som saknar legitimerade förskollärare.

Redovisa de åtgärder som planeras med utgångspunkt från detta och ta med de viktigaste i den sammanfattande analysen.

Förutsättningarna för de tre förskoleområdena har varit olika vad gäller platstillgång, efterfrågan, förskollärartäthet, barnens behov och föräldrars önskemål. Det främsta tecknet på olikheter har varit de ekonomiska förutsättningarna. I ett område med lediga förskoleplatser där söktrycket är lågt placeras barn med garantitid men som önskar annan förskola. En sådan förskola får en stor omsättning i barngruppen. Barn från andra delar placeras där men flyttar så snart de har möjligt till plats närmre hemmet. Det gör att det är svårt att planera verksamheten, den får sämre ekonomi och är mer sårbar. Det pedagogiska arbetet försvåras då barngruppen ständigt förändras. De finns också variationer i hur man behöver bemanna förskolan och hur barnens närvaro fördelar sig över dagen. En stor utmaning är den stora variationen av antalet barn under året, totalt sett. Skillnaden på barnantal kan vara 500 barn från vår till höst. Det innebär att man måste krympa och öka sin organisation vad gäller lokaler och personal under kort tid. Det är som att riva ett 30-tal avdelningar under ett halvår för att sedan bygga upp dem igen nästa halvår.

Mätning av vilka språk som talas av barn och personal har utförts olika över åren och är inte jämförbara. Därför redovisas bara två senaste årens resultat. Några förskolor redovisnings saknas i sammanställningarna.

Självvärdering

Anvisning

Redovisa det genomsnittliga värdet för WKI, kvalitetsindikatorn, i stadsdelsnämnden/enheten, samt hur det sett ut över en treårsperiod. Kommentera om det är skillnader över tid och/eller mellan olika områden samt mellan enheter och förskolor.

Beskriv arbetet med att utveckla bedömningskompetensen och hur förskolecheferna säkerställer rimliga bedömningar.

Redovisa hur många arbetslag som gjort bedömningen att de inte når upp till nivå tre och vad som de ansett hindrat bedömning på den nivån. Ange även vilka kriterier som angetts som vanligaste hindret för ännu högre bedömningar. Beskriv effekter av satsningar som gjorts för att möjliggöra högre bedömningar och ökad likvärdighet.

Totalt har 230 arbetslag bedömt sitt arbete i självvärderingsverktyget WKI, det vill säga merparten av förskolans medarbetare. Vid tertiäl två hade stadsdelen 283 arbetslag.

Årets snittvärde i WKI är samma som föregående år men något högre än året dessförinnan. De senaste tre ligger genomsnittsvärdena på stadsdelsnivå stabilt runt 3,3. Detsamma gäller inom varje ämnesområde.

Värdet varierar mellan enheter och inom en enhet, men kan också vara samstämmiga.

Flera enheter redovisar att de inte har kunnat arbeta med självvärderingen som de önskat på grund av tekniska problem med inloggning. Det har dels varit enskilda pedagogers eller

arbetslags svårigheter med att logga in då de inte varit uppdaterade i systemet och för att systemet inte varit tillgängligt under den period vi önskade arbeta med utvärdering.

Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån lärop...

Period	Område 1	Område 2	Område 3	Område 4	Område 5	Periodens utfall	Årsmål
2019							
2018	3,4	3,3	3,3	3,2	3,2	3,3	3,5
2017	3,4	3,4	3,4	3,2	3,2	3,3	3,8
2016	3,2	3,3	3,2	3,1	3,2	3,2	3,8

Handlingsplanerna/utvecklingsområden

Verktyget är uppbyggt så att om man bedömer att arbetet är på nivå tre och däröver arbetar man utifrån läroplanens intentioner. De arbetslag som inte når nivå 3 skriver en handlingsplan som följs upp under terminen.

Insatser för att stötta arbetslag som skattat sig lågt är coaching/handledning och reflektion för att utveckla arbetet inom det berörda området av förskolechef, pedagogisk ledare eller liknande funktion.

Om självskattningen visar att många uttrycker samma sak/behov så samordnas insatserna för en hel förskola eller flera så som föreläsning kring barnkonventionen och digitalisering.

Där insatser gjorts bland personalen märks resultat följande period vid självskattningen.

Tillgång till digitala verktyg som används medvetet i olika sammanhang på förskolan och bidrar till barnens lärande och ger dem förutsättningar att utveckla digital kompetens, är orsaker som bidrar till att målpfyllelsen inte blir högre på både nivå 3 och 4.

Flera förskolor påpekar i sina analyser att de behöver arbeta mer med att knyta forskning till sin praktik och skapa tydligare teorikopplingar till den för att kunna skatta sig på nivå 4 eller högre inom olika WKI-områden.

Resultat

Totalt 230 arbetslag

Resultat 1

Snittvärde 3,3

Otillräcklig	Bristfällig	Grundläggande	Utvecklad	Heltäckande	
Pedagogisk miljö och material					Snittvärde: 3,4
	12	137	63	18	
Skapande verksamhet och olika uttrycksformer					Snittvärde: 3,3
1	15	142	62	10	
Barns språkliga och kommunikativa utveckling					Snittvärde: 3,3
	14	145	55	16	
Barns matematiska utveckling					Snittvärde: 3,2
	19	158	40	13	
Naturvetenskap och teknik					Snittvärde: 3,2
1	17	151	47	14	

 2018

Analys

Anvisning

Analysera vad variation och bedömningar under nivå 3 beror på och varför de hindrande kriterierna ovan är vanligast.

Redovisa de åtgärder som planeras med utgångspunkt från detta för att möjliggöra högre bedömningar och ökad likvärdighet samt hur stadsdelsnämnden/enheten stödjer det arbetet. Ta med det i den sammanfattande analysen.

I de fall arbetslaget skattat sig lågt är främsta skälet att de inte tycker sig ha tillräckligt digitalkompetens eller tillräckligt med digitala verktyg inom aktuellt område. Ibland trots att förskolan satsat på digitalt arbete och utveckling.

Låg skattning kan även handla om nya arbetslag eller en ny förskollärare inom ett arbetslag.

Självskattningsverktyget har även använts för att på avdelningsnivå bedöma hur väl förskolorna arbetar utifrån läroplanen och nämndens mål för verksamhetsområdet.

Hur ska genomsnittsvärdet tolkas? Vilka slutsatser kan man dra av själva värdet på stadsdels eller stads nivå? Betyder ett stabilt värde över flera år att verksamheten är likvärdig eller kan man inte dra några slutsatser av värdet på övergripande nivå?

Det vi vet genom dialoger och rapporter är att självvärderingens frågematerial leder till utvecklande diskussioner och höjd kvalitet inom arbetslagen och på förskolorna.

Exempel: ”Kvalitetsindikatorn har legat som grund till stor del av vår uppföljning och utvärdering. Arbetet är positivt och leder till bra diskussioner och reflektioner.”

” Självvärderingen utifrån kriterierna kopplat till kvalitetsindikatorn ger också bra underlag för reflektion och analys i förbättringsarbetet.”

Orsaker till skillnader mellan förskolorna/avdelningar uppges bland annat bero på, arbetslagens kompetensnivå och kontinuitet i bemanningen. Men även bedömarkompetensen i arbetslaget påverkar. Någon enhet uppger att för att kunna höja bedömningsresultat behövs en omfördelning av pedagoger i enheten. där vissa avdelningar ligger lägre än andra på grund av kompetensbrist.

Flera arbetslag har sett effekt på resultat efter att de satsa på programmering. Liknande visar aktivt arbete kring barnkonventionen.

Bedömning

Enskilda arbetslag som under en period inte har tillräckligt hög måluppfyllelse enligt WKI kan behöva mer stöd. Orsakerna till detta kan vara flera som nämnts ovan. Det viktiga är att få syn på utvecklingsbehov så att åtgärder kan vidtas.

Stadsdelens förskolor som helhet och över året bedöms ha god och mycket god kvalitet. En del förskolor eller delar av förskolor har mer komplicerade förutsättningar och kan behöva särskilt stöd för att hantera brister. Det finns handlingsberedskap att hantera och åtgärda eventuella brister. Stadsdelen kommer till exempel ta fram en övergripande handlingsplan för hur vi ska hantera undervisning i enlighet med skollagen när det saknas förskollärare.

Förskoleundersökning

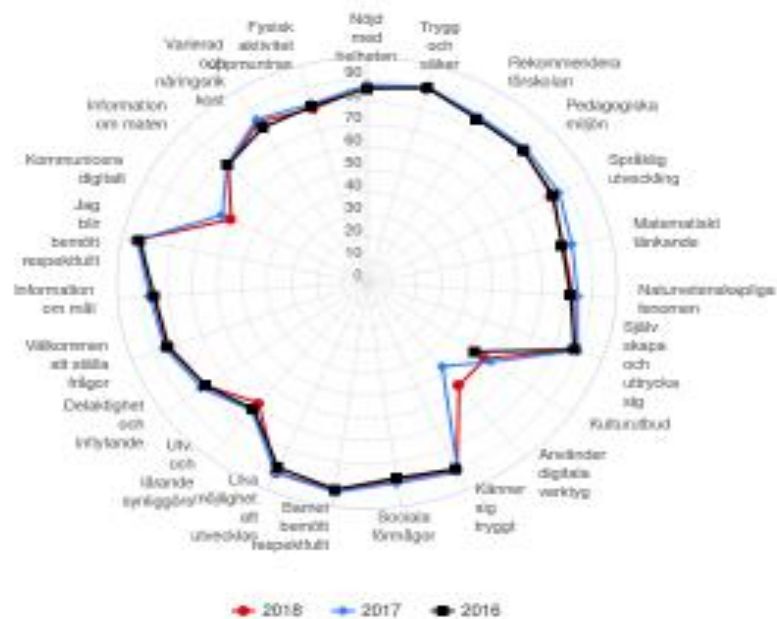
Anvisning

Redovisa resultatet för stadsdelsnämnden/enheten för samtliga frågeställningar gärna i form av spindeldiagram. Redovisa nöjd-föräldraindex över de senaste tre åren. Kommentera om det är skillnader mellan olika år och områden.

Beskriv hur resultaten förhåller sig till övriga stadsdelar.

Beskriv hur relevanta variationer ser ut mellan och inom förskoleenheter.

Hägersten-Liljeholmen Kommunala Föräldrar Förskola (3259 svar, 69%)

**Resultat per frågeområde på stadsdelnivå jämfört med staden som helhet
(kommunala förskolor)**

FÖRSKOLEUNDESÖKNINGEN	STADEN kommunala 2018	HL 2018	HL 2017	HL 2016
UTVECKLING OCH LÄRANDE	80	79	82	79
NORMER	89	90	91	89
SAMVERKAN MED HEMMET	83	82	84	83
KOST, RÖRELSE OCH HÄLSA	80	79	80	79
SAMMANFATTANDE OMDÖME	86	87	88	87
- Jag kan rekommendera mitt barns förskola	84	86	86	85
- Förskolan i sin helhet är trygg och säker	88	89	88	86
- Jag är som helhet nöjd med förskolan	85	87	88	86

Andel nöjda i procent
Indikatorn ”Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola”

Utifrån den årliga förskoleundersökningen mäter indikatorn föräldrarnas totalintryck av förskolan. Svaret på frågan – jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola.

År	Resultat
2018	87 %
2017	88 %
2016	86 %
2015	86 %
2014	85 %

Stadens kommunala förskolor som helhet uppgår 2018 till 85%.

Analys

Anvisning

Analysera vad variationerna beror på mellan olika år, frågor, enheter/förskolor och i jämförelse med andra stadsdelar.

Redovisa de åtgärder som planeras med utgångspunkt från detta för att öka likvärdigheten och ta med de viktigaste i den sammanfattande analysen.

Stockholms stad genomför årligen en kvalitetsmätning i stadens förskolor. Undersökningens resultat för stadsdelen Hägersten-Liljeholmen är stabila över tid och ligger nära stadens genomsnittliga värden. Årets undersökning visar dock på någon liten nedgång i nöjdheten, men resultatet får ändå som helhet betraktas som mycket gott och att vårdnadshavarna i stort är nöjda med verksamheten

För området "Utveckling och lärande" uppgår nöjdheten 2018 till 79% jämfört med 82% år 2017. Resultatet för Hägersten-Liljeholm är en enhet lägre jämfört med staden totalt 2018.

Området "Samverkan med hemmet" uppgår 2018 till 82% nöjdhet jämfört med 84% år 2017. Resultatet för Hägersten-Liljeholm är en enhet lägre jämfört med staden totalt 2018.

Andelen föräldrar som är nöjda med förskolan som helhet är stabilt över tid och ligger på 87%.

Hägersten-Liljeholmens förskolor och förvaltning använder resultaten av brukarundersökningen som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Föräldrarnas svar analyseras och diskuteras inom personalgrupper och med föräldrar. Tillsammans med andra uppföljningar och utvärderingar ger brukarundersökningen underlag för att utveckla verksamheten. Resultaten visar att vårdnadshavarna är mindre nöjda med hur förskolorna kommunicerar digitalt, använder digitala verktyg samt kulturutbudet.

En förhoppning är att den nya digitala plattformen ska hjälpa till med att synliggöra barns lärande och utveckling för föräldrarna och att de även då uppfattar att samverkan med hemmet blir bättre.

Övriga underlag

Anvisning

Redovisa vad som, förutom det som redan beskrivits ovan, framkommit i resultatdialoger med enheterna, vid verksamhetsbesök, i enheternas likabehandlingsarbete och klagomålshantering på olika nivåer.

Här kan även hänvisningar göras till exempelvis, forskning, kvalitetsgranskningar och vad som framkommit i kommunal utvärdering.

Beskriv även hur nämnden/enheten har följt upp att arbetslag och förskolor kontinuerligt och systematiskt dokumenterat barns förändrade kunnande kopplat till den undervisning som bedrivits utifrån de nationella målen.

Klagomål och synpunkter

Förskolorna har hanterat de flesta synpunkter, klagomål och förslag, främst på respektive enhet för att snabbt åtgärda eventuella brister. Det är viktigt att frågor som berör förskolorna hanterats lokalt inom enheten. På så sätt har eventuella fel och brister kunnat hanteras snabbt och rutiner justerats. Skriftliga synpunkter diarieförs. Anmälning om kränkningar redovisas särskilt.

Hittills har 32 synpunkter diarieförts gällande förskoleverksamheten både positiva, kritiska, förbättrings- och utvecklingsförslag. Fyra ärenden har behandlats som anmälan om kränkande behandling. Ärendena är hanterade enligt upprättade rutiner med handlingsplaner och har kunnat avslutas.

Stadsdelsnämndens förskoleverksamheter har inte haft några inspektioner eller kommunal utvärdering under året.

Anvisning

Analysera hur dessa underlag hänger samman med andra resultat, om det som framkommit leder fram till åtgärder eller insatser av något slag som behöver tas med till den samlade analysen.

Gemensamma samtal och reflektioner är värdefulla redskap för att komplettera de skrivna rapporterna. Det ger också möjlighet att utveckla gemensamt kunnande och delaktighet, vilket i sin tur gynnar kvalitén på verksamheten. Kommunikation är överhuvudtaget central för kvalitetsarbetet och utvecklingen av förskola. Inför kommande år och ny organisation får gemensamma utvecklingsområden och uppföljningsfrågor kommuniceras och anpassas till de nya förhållandena.

För att få syn på resultat och veta vilka resultat som analyseras bör det finnas rubrik i de rapporter vi använder som begär att vi redovisar ”Resultat”.